

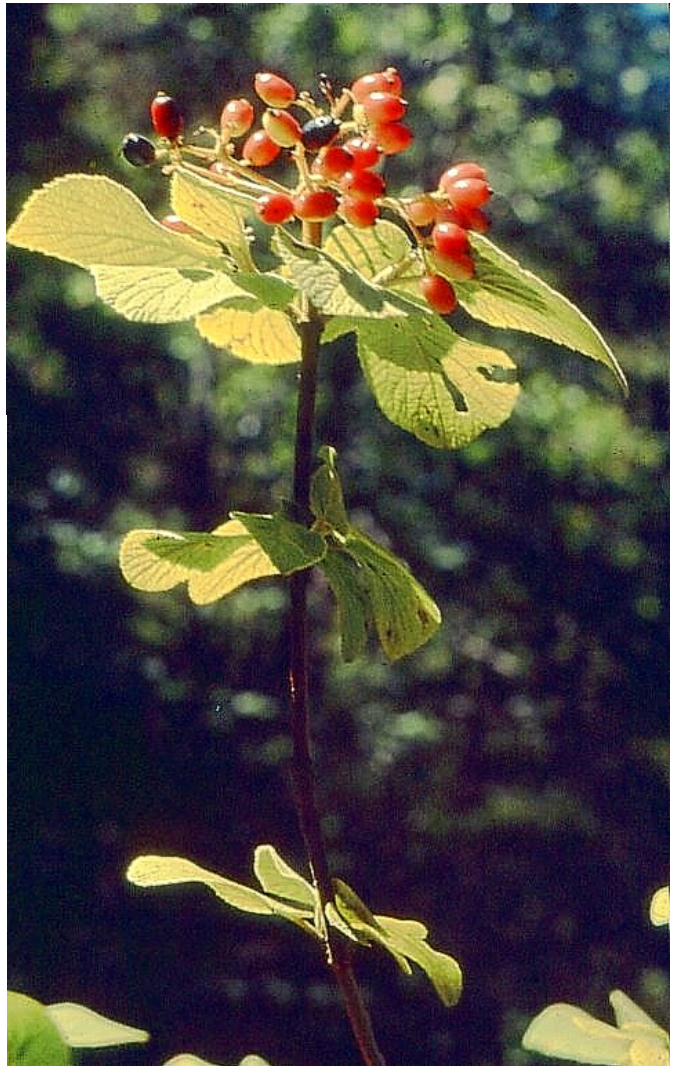
TORTELLATGE

Viburnum lantana L.

[1753, Sp. Pl. : 268] $2n = 18$

Làmina: JAN KOPS

NOMS POPULARS

Alemanys:	Wolliger schneeball/Flaumhaarige schlinge / Schlinge / Schlinge wolliger schneeball
Anglès:	Wayfarer/Mealy guleder rose / Wayfaring tree / Wayfaring viburnum / Wayfaring-tree
Àrab:	رباطية لاتتانية
Aragonès:	betalaina, betataina, betelaina, betichaina, betilaina, bitilaina, mentironera, mentironeras, petichaina, tintilaina, vetilaina, vitilaina, mierdeta de gato, petichaina, tintilaina
Armeni:	Գերիմասսի
Basc/Euskera:	andura, marmaratila, marmaratilla, zimindurra, zimindúr-blanko.
Castellà:	Barbadejo / Lantana / Mentironera / Morrionera / Pierno / Vitilaina
Català:	Tortellatge/Cartellatge / Tintillainera/ barbadell, cantellatge, cantillatge, cartellatge, cartellatje, castellatje, vetilaina, barbadell, cantellatge, mentironer, sapatetxos.
Danès:	Pibe-kvalkved
Eslovac:	Kalina siripútková
Eslovè:	Dobrovita
Estonià:	Villane lodjapuu
Finlandès:	Villaheisi/Villainen heisipuu
Francès:	Viorne lantane/Mancienne/Cochène / Lantane / Viorne commune / Viorne flexible / Viorne mancienne
Gaèlic:	Craobh fhiáin
Gal·lès:	Gwifwrnwydden/Gwifwrnwydd
Holandès:	Wollige sneeuwbal
Hongarès:	Ostorménfa/ Ostorménbangita
Islandès:	Lambarunni
Italià:	Viburno lantana
Noruec:	Filtkrossved/Filtkorsved
Persa/Farsi:	هفت کول
Polonès:	Kalina hordowina
Potuguès:	Viburno, vime
Rus:	Калина гордóвина/Гордовина обýкновенная
Suec:	Parkolvon
Txec:	Kalina tušalaj
Ucraïnès:	Калина цілолиста/Гордовина

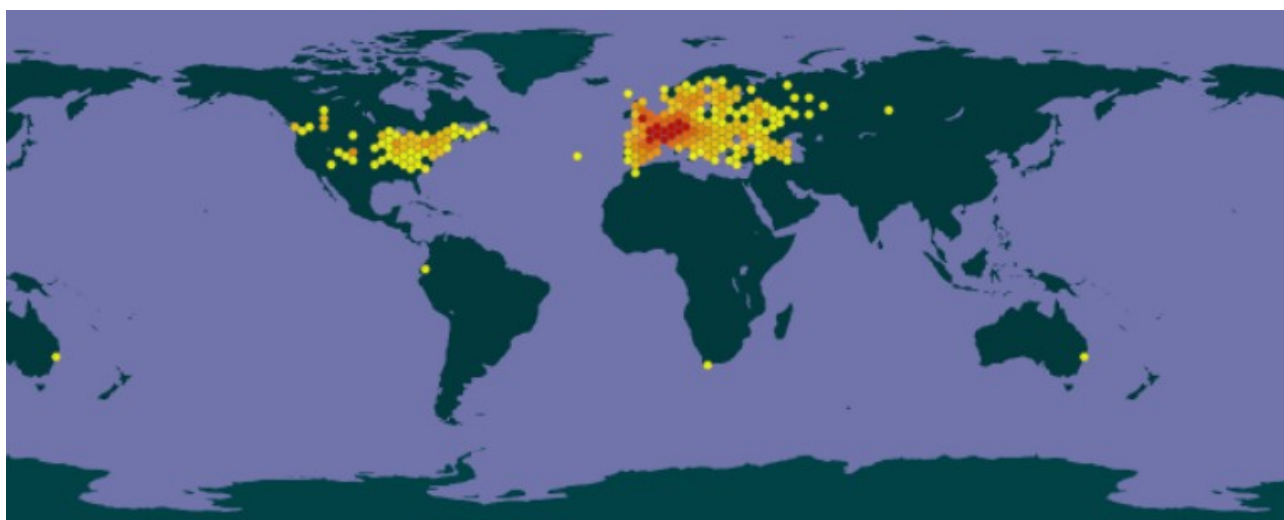
DESCRIPCIÓ BOTÀNICA

La família de les *Viburnaceae* Dumortier, propera a les Caprifoliàcies, es distingeix per tenir les flors gamopètals i inferovàriques, el fruit en baia, les flors amb 5 estams, 3 estigmes assentats, estil nul, i fulles enteres. [Les Caprifoliàcies tenen un estil llarg filiforme]. Din el gènere, *Viburnum lantana* es distingeix per les fulles ovals i les fulles caduques, dentades, pubescents pel revers i drupa al madurar vermella i després negra. El tortellatge és un arbust de 1-3 m amb branques poc gruixudes i molt flexibles. Els borrons, les branques joves i la cara de sota de les fulles té una pilositat pulverulenta formada per tricomes estrellats. Les fulles, amb el limbe de 20-85 × 25-68 mm, caduques, són gruixudes, ovals, en cor a la base, dentades, amb nervis secundaris aproximant-se a la punta i molt sobresortints. El peciol és curt (5-9 mm), tomentós, sense estípules. Les flors són blanques, amb la corol·la de 2.5-3.5 mm de diàmetre, amb el tub de 1.2-1.5 mm i lòbuls de 1.5-1.9 mm, ovals, amb marge sovint papil·lós, són oloroses, nombroses 30-90 flors per corimbe), iguals, fèrtils, campanulades, agrupades en cimes corimbiformes reunides en una mena d'umbel·la, denses, de 5-9 cm de

diàmetre, i curtament (menys de 29 mm) pedunculades. El calze, de 3-4 mm, té les dents obtuses. Els estams tenen el filament de 2.6-3.1 mm, llis, glabre i antereres de 0.7-0.9 mm, esfèriques o ovoides, grogues. Estigma capitat. Els fruits són drupes ovoides una mica comprimides, primer verdes, després vermelles i finalment negres, de 7-10 × 5.5-8 mm. Llavors de 7-9.5 × 5-7 mm.

HÀBITAT I DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA

A la península hispànica es trona als Pirineus, Serralada Cantàbrica. Sistema Ibèric, Sistema Central, Serres Bètiques i muntanyes al Nord d'Alacant. A Catalunya no es troba a les planes de Lleida ni a les serralades vora la costa. Al món és espècie típica europea i d'Amèrica del Nord. Sol viure al sotabosc de rouredes i pinedes de pi roig, a les boixedes, a les omedes i a les bardisses, sempre defugint la insolació plena, fins a 1800 m snm.

Viburnum lantana al món, segons GBIF

PROPIETATS I USOS MEDICINALS

- antioxidant
- antitumoral
- astringent
- estomatitis
- infeccions a la boca
- inhibidor de l'acetil-colinesterasa
- mal de coll
- mala circulació de la sang (ESC decocció)
- varius ESC

ALTRES USOS

Les rames s'empren per fer massatge al ventre dels animals quan se'ls boteix o perquè es curin les ferides. També amb una vara de tortellatge es pot conduir el bestiar atiant-lo. Després d'escalfar la vara al forn se li pot donar forma i, per exemple, pot servir per fer les lligadures del jou de llaurar. Les rames bifurcades són emprades pels saurís per cercar aigua subterrània. Els fruits ben madurs són comestibles si es mengen amb moderació, i se'n poden fer confitures. Els ocells també se'ls mengen.

POSSIBLE TOXICITAT

Menjar una bona quantitat de fruits pot provocar diarrea i vòmits, sobre tot si no estan madurs.

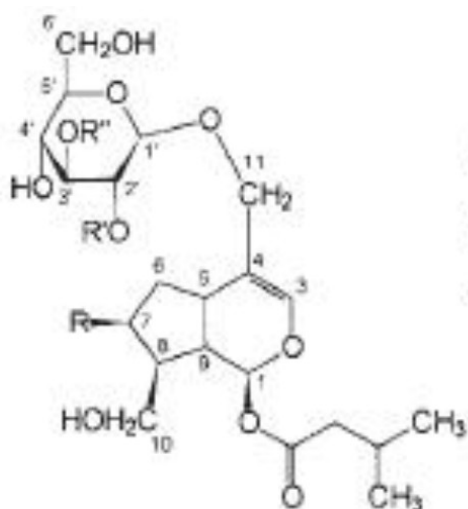
PRINCIPIS ACTIUS DE VIBURNUM LANTANA

FRUITS

- 2'-acetil-dihidro-pentèmid
- 2'-acetil-patrinòsid
- 3'-acetil-patrinòsid
- àcid clorogènic
- àcid ursòlic
- àcid valeriànic
- amentoflavona
- carotenoides
- esteroides
- glucòsids iridoides
- oli essencial
- pectines
- polifenols: tanins, flavonoides, antocianines
- proteïna
- salicina
- saponines
- viburnina

FLORS

- àcid valeriànic
- emulsina
- invertina
- sacarosa

1 R= R'= H; R''= Ac

2 R= OH; R'= Ac; R''= H

3 R= OH; R'= H; R''= Ac

3'-acetil-patrinòsid